

Dato: 24.09.2019 Arkivkode: Bilag nr: Arkivsak ID: 19/19985 J.post ID: 19/190402
Saksbehandler: Kristin Nilsen
Saksansvarlig: Kristin Nilsen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Politisk saksnr.
Ungdomsrådet		
Eldrerådet		
Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne		
Hovedutvalg for barn og unge		
Hovedutvalg for bistand og omsorg		
Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur		
Formannskapet		
Kommunestyret		

Styrket innsats i arbeid med innbyggersamarbeid og frivillighet

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Kommunestyret slutter seg til en styrket innsats i arbeid med innbyggersamarbeid, og ber rådmannen følge opp forslagene i saken og gi en årlig status frem til 2022.
2. Det utarbeides en policy for frivillighet i Bærum kommune, som en oppfølging og videreutvikling av frivillighetsmeldingen. Rådmannen kommer tilbake med en egen sak i løpet av 2020.

SAKEN I KORTE TREKK

FNs bærekraftsmål nummer 17 – *Samarbeid for å nå målene* beskriver behovet for nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Delmål 17.17 er å stimulere til og fremme velfungerende partnerskap i det offentlige, mellom det offentlige og private og i det sivile samfunn, på grunnlag av partnerskapenes erfaringer og ressursstrategier.

Bærum kommune har ambisjon om å være blant de beste på innbyggernesamarbeid og frivillighet og i denne saken vil rådmannen redegjøre for en styrket innsats. Det foreslås nye tiltak samtidig som eksisterende innsats videreutvikles.

Bærumssamfunnet er innbyggernes fellesskap. Kommunen skal bidra til fellesskapet, men det gode livet skapes av innbyggeren selv - i familien, på jobb og skole og i lokalsamfunn. Denne saken handler om hvordan kommunen vil legge til rette for innbyggernesamarbeid og frivillighet i Bærumssamfunnet.

«DugnadsBæringen» er en aktiv og skapende ressurs. Kommunen skal samarbeide med innbyggere og bidra til deltakelse og medvirkning som styrker fellesskapet lokalt. Vi skal prøve ut nye samarbeidsformer. Det er summen av innbyggerens egen innsats, kommunens bidrag og lokalt samarbeid som skal gir den gode hverdagen for barn, unge og eldre i Bærum.

Frivillighet

Frem mot frivillighetens år i 2022 vil rådmannen bidra til et løft i arbeid med frivillighet. Arbeidet skal settes mer i system og det skal utformes et veikart. Det er et stort og mangfoldig omfang av frivillige organisasjoner i kommunen. I dag eksisterer det et idrettsråd, et kulturråd og et innvandrerråd. Rådmannen foreslår å opprette et frivillighetsråd hvor frivillige organisasjoner skal delta i utforming av en frivillighetspolicy for Bærumssamfunnet.

Frivillig sektor har flere formål. Den skal ivareta sine egne definerte oppgaver, f.eks. drive idrett for sine medlemmer eller utføre definerte humanitære oppgaver for samfunnet. Frivillighet bidrar også for andre f.eks. ved leksehjelp, flyktningguide, aktiviteter på bo og behandlingssenter.

Rådmannen vil legge to hovedspor for arbeidet med frivillighet frem mot 2022:

1. Frivillighetsarbeid kulturområdet - som vil omfatte det strukturelle samarbeidet med frivillig sektor og utforming av kommunens frivillighetspolicy. Koordinator for innbyggernesamarbeid og frivillighet har i dag et godt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner, og ikke minst frivillighetssentralene. Dette arbeidet skal videreutvikles.
2. Frivillighet, arbeidsdeling og samskaping i velferdsområdet – dette vil omfatte hvordan velferdssektoren arbeider sammen med frivillig sektor, innbyggere, ildsjeler og pårørende i de kommunale tjenestene. Det foregår flere spennende prosjekter i dag. Rådmannen vil sette arbeidet mer i system og styrke innsatsen. Det foreslås i handlingsprogrammet for 2020- 2023 å tilføre en stilling i dette arbeidet.

Dette vil Bærum kommune oppnå:

- En kommune med en mangfoldig og inkluderende frivillig sektor, som ivaretar aktivitet for egne behov og legger til rette for å bidra for andre.
- En kommune med ny giv frem mot frivillighetens år 2022. Styrke og utvikle eksisterende dialog og samarbeid og skape nye arenaer og partnerskap hvor også næringslivet i kommunen inviteres inn.

Rådmannen foreslår følgende tiltak i 2020:

- Veikart frem mot frivillighetens år i 2022

Kommunen skal gjennomføre et frivillighetsløft frem mot 2022 og utvikle et veikart. Et veikart skal sette arbeidet mer i system og tydeliggjøre konkrete tiltak. Flere av tiltakene presenteres i denne saken.

- Frivillighetsråd – skaper plattform for samarbeid

Kommunen skal etablere et systematisk og målrettet samarbeid med organisert frivillighet og foreslår etablering av et frivilligråd der faste representanter fra organisasjonene deltar sammen med kommunen. Rådet skal blant annet planlegge og følge opp et års hjul, arrangere årlig konferanse og utarbeide utkast til en policy for frivillighet i Bærumssamfunnet.

- Legge til rette med møteplasser for samskaping

Kommunen skal tilby lokaler for samskaping med og for frivillige lag og organisasjoner.

- **Fornebu senter**- Leie lokaler på Fornebu senter som benyttes som et programkontor for Fornebuutviklingen, lokale for Fornebupiloten og arena for samskaping med og for frivillige lag og organisasjoner. Rådmannen foreslår i Handlingsprogram 2020-2023 å gi økt støtte til Fornebupiloten.
- **Presterud gård på Bekkestua** - Utvikle gården til å bli en møteplass for samskaping mellom kommunen, lokalsamfunn, frivillighet og næringsliv.
- **Byrom i Sandvika** - Etablere møteplass for frivillige lag og organisasjoner, entreprenører og næringsliv sentralt i Sandvika. Rådmannen vil planlegge for en slik møteplass i nye kommunegården, og samtidig vurdere midlertidige løsninger. Møteplassen kan samtidig inkludere informasjon, medvirkning, ideskaping og innovasjon i forbindelse med byutvikling i Sandvika.

- Gylden fremtid – pensjonister og studenter bidrar

Rådmannen vil se på en organisering som bidrar til at frivillig innsats blir mer attraktivt for kommunens ansatte når de går av med pensjon. Pensjonister innehar unik kompetanse og kommunen ønsker å tilby muligheter til å benytte både engasjement og kompetanse i et kollegafelleskap, og mobilisere en struktur som gir rom for dette. Arbeidet gjøres i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Det vil også bli vurdert om det er mulig å inngå partnerskap med større private bedrifter om satsingen. Det kan bli aktuelt å innlemme yngre innbyggere også, særlig med tanke på studenter som har praksisplasser i kommunen.

- Skolen som samfunnshus

Rådmannen vil utvikle skoler som møteplasser for frivillighet og innbyggere i alle generasjoner i lokalsamfunnet. Det skal anskaffes en bestillingstjeneste, som gir nødvendig oversikt over ledige bygg og areal samt effektiviserer utlånsprosedyren. Kommunestyret har tidligere behandlet en sak om store skolekonsept hvor det fremkommer at skolen skal utvikles som et samfunnshus og være en lokal møteplass. Arealer skal brukes utenom undervisningstiden og samlokalisering av kultur- og/eller idrettsformål er en intensjon i utvikling av nye skolebygg. Målet er å legge til rette for et aktivt og attraktivt lokalmiljø for alle aldersgrupper, tilby barn og unge fritidsaktiviteter i sitt nærmiljø og gjøre det lett for befolkningen å engasjere seg i frivillig virksomhet, innbyggerinvolvering og samskaping.

Rådmannen vil komme tilbake med et forslag til policy for frivillighet i Bærumssamfunnet i løpet av 2020, og gi årlig status for oppfølging av planer. Samtidig med utvikling av en policy, vil rådmannen utrede og prøve ut alternativ organisering av frivillig innsats. Rådmannen vil særlig se på hvordan frivillig innsats kan bli mer attraktivt for kommunens ansatte når de går av med pensjon. Oppfølging av dette arbeidet legges inn i sak om årlig status.

Innbyggersamarbeid

Medvirkning, innflytelse, samarbeid, frivillighet og samskaping brukes ofte for å beskrive påvirkningsmulighet og deltagelse fra innbyggerne. Begrepene benyttes i mange sammenhenger og tillegges til tider ulikt meningsinnhold. Innholdet kan også endre seg over tid, i takt med ny tenkning og erfaringer som gjøres. Selv om begrepene representerer ulike muligheter for påvirkning og deltagelse, så er fellesnevneren samarbeid mellom kommunen og innbyggerne. Rådmannen vil derfor bruke innbyggersamarbeid som en fellesbetegnelse, og i denne saken brukes begrepet innbyggersamarbeid som en fellesnevner og utgjør summen av prinsipper, aktiviteter og metoder som har til hensikt å ivareta behov for dialog, involvering, deltagelse og medvirkning.

Innbyggersamarbeid i Bærum skal handle om hvordan kommune og befolkning på ulike måter deltar og er felles om utviklingen av lokalsamfunnet, og av tilbud og tjenester. Samarbeidet skal starte tidlig i prosesser og likeverdig deltagelse er grunnlaget for å kunne skape bærekraftige løsninger som mange har eierskap til. Innbyggersamarbeid er å snu tankegangen fra at kommunens oppgave er å løse problemer for innbyggerne til å finne flere av løsningene sammen.

For å kunne implementere nye former for innbyggersamarbeid må metoder prøves ut og erfares. Rådmannen vil både videreutvikle eksisterende metoder og tilføre nye. Det er nødvendig å oppsummere erfaringer, sette arbeidet mer i system, tilføre kompetanse, omdisponere og prioritere nødvendige ressurser.

Rådmannen vil legge to hovedspor i arbeid med innbyggersamarbeid:

1. Aksjonsrettet samarbeid – Dette handler om å skape noe nytt eller samarbeide om noe som pågår. Ulike former for innbyggerutvalg og innbyggerpanel vil være eksempler på dette. Det har over tid pågått områderettet innsats på Emma Hjort, Rykkinn, Fornebu og i Skytterdalen. Arbeidets kjennetegn er innbyggerinvolvering og samarbeid med frivillighet og lokalsamfunn. Dette er gode eksempler hvordan kommunen sammen med innbyggere kan jobbe med helsefremmende og inkluderende nærmiljøer.
2. Innbyggersamarbeid med berørte innbyggergrupper – Dette handler om medvirkning i saker som omhandler f.eks. plan og bygg. Vi har erfaringer med medvirkningsgrupper både plansaker og i nye bygg innen velferd (boliger innen psykisk helse og rus, omsorgsboliger, demenslandsby m.m.). Erfaringene i dette arbeidet er gode, men viser også at det kan være utfordrende. Medvirkning og samarbeid innebærer mulighet for å si sin mening og være med å påvirke. Innflytelse kan samtidig skape forventninger om medbestemmelse og at synspunkter fører til ønsket resultat. Erfaring viser at mye informasjon og tilbakemeldinger både underveis og i avslutning er viktig.

Dette vil Bærum kommune oppnå:

- En kommune hvor innbyggere har varierte muligheter for aktivitet, engasjement og medvirkning, ut fra egen livssituasjon og forutsetninger.

- En kommune med aktive samfunns- og lokalmiljø med innbyggere som ønsker bidra med økt deltakelse og medvirkning for å skape gode tilbud, inkluderende bomiljøer og nye, bedre løsninger i lokalsamfunnet.
- En kommune som inviterer til dialog og bredt samarbeid om å løse felles utfordringer hvor kommunen ikke kan løse alt alene.
- En kommune som prøver ut nye former for medvirkning gjennom innbyggerutvalg, årlige møter med lokalsamfunn og interaktiv dialog.

Rådmannen foreslår følgende tiltak i 2020

- Områderettet innsats og innbyggerutvalg i lokalsamfunn
Rådmannen vil sikre medvirkning og samskaping i flere lokalsamfunn. Kommunens skal bidra til å skape helsefremmende og inkluderende nærmiljøer ved å videreføre og videreutvikle områdesatsning i Skytterdalen, Emma Hjort, Rykkinn og Fornebu. Årlige møter med lokalsamfunn vil inngå som en del av områdesatsningen. Østerås og Dønski er aktuelle som nye områder, da kommunen allerede har et samarbeid i disse områdene.
- Digital innbyggerpanel
Rådmannen vil sørge for at vårt digitale innbyggerpanel blir et aktive bidragsytere når vi skal skape noe nytt eller samarbeide om noe som pågår.
- Skape møteplasser
Kommunen skal legge til rette for møteplasser for samarbeid og samskaping. Frivilligheten er en del av dette. Møteplassene (Fornebu senter, Byrom i Sandvika, Presterud gård) skal også være arenaer for lokalsamfunn og innbyggere, ildsjeler, næringsliv og entreprenører.

Tidligere behandling

Det vises til følgende saker:

- Innbyggerdialog og medvirkning – orientering, Formannskapet 10.05.2016, sak 074/16
- Innbyggerutvalg Skytterdalen, Sektorutvalg Bistand og omsorg 17.01.18, sak 17/3157

Vurdering

Det skal kraft til for å skape et løft i arbeidet med innbyggersamarbeid og frivillighet. Det er nødvendig å både mobilisere eksisterende ressurser og tilføre nye for å få dette til. Derfor legger rådmannen inn en styrkning i arbeidet med innbyggersamarbeid og frivillighet i velferdsområdet.

Det pågår mye godt arbeid med frivillighet i dag som skal videreføres, samtidig vurderer rådmannen at det er nødvendig med høyere ambisjoner og vil sette arbeidet mer i system og lage et veikart. Frivillighetens år i 2022 kan være et godt mål og rådmannen ønsker i 2022 å kunne belyse både en tydelig policy for frivillighet i Bærumssamfunnet, og et strukturert arbeid med frivillighet i kommunen. Det er helt nødvendig å trekke frivillige lag og organisasjoner med i arbeid med en policy for frivillighet i Bærumssamfunnet.

Rådmannen vil legge høye ambisjoner og sette tydelig mål i utvikling av mer dialogbaserte samarbeidsformer med innbyggere. For å få dette til er det nødvendig å tilføre kompetanse, og samtidig omdisponere og prioritere ressurser i dette arbeidet.

Intern prosess og ekstern medvirkning

Saken er utformet i et samarbeid mellom Strategi- og utviklingsenheten, Kultur og velferdstjenestene.

Økonomiske konsekvenser av beslutningene

Rådmannen legger inn en styrking av arbeidet med innbyggarsamarbeid og frivillighet i velferdstjenestene i forslag til Handlingsprogram 2020-2023.

Vedlegg:

Innbyggarsamarbeid og frivillighet _Vedlegg

4634304

DEL 2 – MER OM SAKEN:

Hovedmålene i gjeldende kommuneplan og kommunens visjon er overordnede føringer for hvordan kommunen skal jobbe med det langsiktige utfordringsbildet. Visjonen, «Sammen skaper vi fremtiden – mangfold, raushet, bærekraft» er et løfte om medvirkning og samarbeid med næringsliv, innbyggere, organisasjoner, frivilligheten og kommunen i utviklingen av bærumssamfunnet.

Bærum kommunene har satt en ny dagsorden for hvordan samarbeid mellom innbyggere og kommunen kan utvikles. Begreper som kommune 3.0, samskaping og medborgerskap uttrykker forventninger om et bredere samarbeid enn det frivilligheten slik vi kjenner den i dag rommer. Utfordringene vi står foran de neste ti-årene vil også kreve et større samfunnsansvar fra alle for å sikre vedlikehold og utvikling av det fellesskapet bygd på tillit og felles ansvar som vi har i dag.

Fremtidens Bærum må i langt større grad bygge på aktive innbyggere som tar ansvar og bidrar til fellesskapet. Innbyggere deltar allerede i ulike roller i foreninger, og som bl.a. dugnadsarbeidere, som nabo og som del av et lokalsamfunn. Men det ligger en ubrukt ressurs hos kommunens innbyggere som kan utløses hvis kommunen aktivt inviterer og i fellesskap med innbyggere og sivilsamfunnet utvikler arenaer, metoder, arbeidsformer og tilrettelegging for innbyggeres deltakelse og engasjement.

Det pågår en spennende utvikling i kommunene gjennom innovasjon, digitalisering, ny teknologi og nye former for samarbeid som sosiale entreprenørskap. Bærum kommune er langt fremme på disse områdene, men like fullt i startgroppen i forhold til det store potensialet områdene har. Rådmannen har som mål at kommunen også skal kunne se koblingene mellom de ulike utviklingsløpene for å finne ut hvordan slike endringer kan bidra positivt til samarbeidet mellom innbyggere og kommunen.

Pågående arbeid

Til denne saken vedlegges det også en eksempeloversikt.

Frivillighet i Bærum

Frivilligheten står sterkt i Bærum, og kommunens målsetting om å gi rom for at frivilligheten skal utøve sin virksomhet på egne premisser med støtte fra kommunen gir resultater. Eksempler på hvordan kommunen legger til rette i dag er:

- Kommunens nettsider for frivilligheten
- Det gis kommunale tilskudd både innen kultur- og velferdssektoren.
- Frivilligkonferanser er arrangeres
- Dialogmøter med frivillige lag og organisasjoner gjennomføres
- 3 frivilligsentraler er utviklet, i Sandvika, på Rykkinn og på Fornebu
- Sandvika Byfest arrangeres årlig
- Kommunen deltar i HUMSOS - Nettverk for frivillige organisasjoner, humanitære og sosiale
- Bærum Kulturråd er opprettet
- Bærum Idrettsråd er opprettet
- Innvandrersamfunn har opprettet et innvanderråd.

For å oppnå et tettere samarbeid med frivilligheten og gjøre det enklere å være frivillig, pågår det et arbeid med å videreutvikle:

- Kommunens nettside for frivilligheten
- Forenklet og mer samlet søknadsprosesser for tilskudd
- Tilrettelegge og forenkle mulighet for utleie av kommunens lokaler til frivillighet
- Etablere et samarbeid med et utvalg representanter fra kommunens frivillige organisasjoner for å tilby frivilligheten kurs i organisasjonsdrift m.m.
- Knytte tettere kontakt med næringslivet i kommunen om bedriftsfrivillighet.

Innbyggersamarbeid i Bærum

For å kunne implementere nye former for innbyggersamarbeid må metoder prøves ut og erfares. I 2018/2019 ble flere pilotprosjekter iverksatt:

Innbyggerpanel

Bærum kommune har vervet Bærums befolkning til et Innbyggerpanel i 2019. 200 av deltakere ble rekruttert på kommunens stand om FNs bærekrafts mål, under Byfesten i Sandvika, og panelet består nå av ca. 400 innbyggere. Med digitalt innbyggerpanel ønsker kommunen å prøve ut nye former for innbyggersamarbeid slik at innbyggernes synspunkter om eget liv i kommunen kommer bedre frem.

Innbyggerutvalget i Skytterdalen

Innbyggerutvalget i Skytterdalen ble etablert høsten 2018. Utvalget er et rådgivende organ og sentralt bindeledd mellom kommunen og lokalsamfunnet i Skytterdalen. Innbyggerutvalget har følgende sammensetning: fire folkevalgte (to fra posisjonen og to fra opposisjonen,) en representant fra kommunal administrasjon og fem innbyggere/lokale aktører fra Skytterdalen. Hensikten med et innbyggerutvalg er å avdekke hvorvidt ordningen kan gi ny kunnskap og innsikt i samarbeid med og involvering av innbyggerne, og at innbyggerutvalget skal bidra til å utvikle lokalsamfunnet.

Medvirkning på Fornebu

«Fornebu 2035 – strategi for utvikling av Fornebusamfunnet» tar utgangspunkt i at kommunen gjør klokt i å samarbeide med innbyggerne, organisasjoner og næringsliv om utvikling av konkrete samfunnstema. Her er kommunen i gang med å planlegge aktiviteter.

Når kommunestyret vedtok Kommunedelplan 3 (KDP 3) for Fornebu fatte de vedtak som følger: «*Sammen med innbyggerne på Fornebu, lokale interesseorganisasjoner og utbyggerne lager kommunen en plan for møteplasser på Fornebu. Prosjektet ledes av innbyggerne på Fornebu.*»

Fornebupiloten er og vil bli helt sentralt i et slik arbeid. Fornebupiloten ble etablert 2018 og har en daglig leder i 100% stilling og leier noen mindre lokaler av Obos på Punkt. Rådmannen ser det som viktig for videre arbeid at Fornebupiloten raskt blir styrket både med hensyn til bemanning og gjennom tilgang til egnede lokaler. Dette blant annet for å kunne følge opp intensjonene om en innbyggerledet plan for møteplasser. Formannskapet vedtok den 27/8-19 (sak 172/19) å styrke Fornebupiloten med ekstra ressurser ut 2019 og dette videreføres i forslag til handlingsprogram for 2020-2023. Det ble også vedtatt å inngå leiekontrakt for lokaler i Fornebu S som kan brukes av Fornebupiloten, kommunen, lag og organisasjoner. Gjennom de planlagte tiltakene ønsker kommunen å utvide samarbeidet og gi et betydelig løft i det lokale tilbudet av samlingssteder til befolkningen.

I formannskapssak 172/19 opplyste rådmannen om at det sammen med framleggelsen av HP vil bli fremmet en sak om samlet plan for utvikling av Fornebu herunder kommunens ansvar og oppgaver. Denne saken vil bl.a adressere forholdet knyttet til utvikling av gode møteplasser.

Det er behov for noe mer tid, så rådmannen vil senere i høst fremme en egen sak om forskjellige delprosesser knyttet til videreutvikling av Fornebu, herunder videre arbeid med plan for møteplasser. Ved å arbeide med utvalgte tema, kan det relativt raskt skapes noen gode løsninger for fellesskapet. Samtidig kan det utvikles relasjoner, kunnskap og erfaringer som på sikt gjør samarbeid enklere og bedre. Det planlegges å gjennomføre en pilot på Fornebu hvor samskappingsmetoder utvikles og testes. Fornebupiloten skal delta aktivt som samarbeidspartner, velene, organisasjoner og næringsliv.

Prosjekt lokalsamfunn + kommune

Rådmannen har prøvd ut et opplegg med møter med lokalsamfunnene hvor kommunen som helhet og på tvers av sektorene møter lokalsamfunn representert ved engasjerte innbyggere, lag, organisasjoner og velforeninger. Det har vært gjennomført møter på Rykkinn (høsten 2018) og Østerås (våren 2019). Forberedelsene til møtene har vært grundige med intervjuer av representanter for lokalmiljøet for å sikre at temaene er tilstrekkelig identifisert og konkretisert slik at kommunen og lokalsamfunnet kan finne løsninger sammen.

Erfaringer

Nye former for medvirkning og samskaping utfordrer tradisjonelle arbeidsformer og roller. Dette gjelder ikke bare for administrasjonen, men også for innbyggerne, de frivillige organisasjonene og andre aktører. Formålet, hvordan og hvorfor må være tydelig, og partene må være samstemte for at innbygger samarbeid skal fungere godt.

Det er avgjørende hvordan kommunen presenterer innbygger samarbeid og frivillighet. Det må fremgå at det medfører muligheter for de frivillige organisasjonene gjennom å kunne bidra til utvikling og at dette ikke skal handle om at frivillige skal overta kommunens forpliktelser. Frivilligheten skal være et viktig supplement, og frivillighetens skal bidra med kompetanse og ressurser som kommunen selv ikke har.

Styrket innsats

Rådmannen vil redegjøre nærmere for styrket innsats i fire hovedområder av kommunens arbeid med innbygger samarbeid og frivillighet.

Frivillighetsarbeid i kulturområdet

Frivillighet Norge og KS har utarbeidet en Plattform for samspill og samarbeid mellom frivillig og kommunal sektor (2017-2020), og partene anbefaler organisasjoner på lokalt nivå og de enkelte kommuner og fylkeskommuner å etablere tilsvarende samarbeidsplattformer. I plattformen pekes det blant annet på at kommunene og frivillige organisasjoner bør drøfte hvordan man sammen kan finne nyskapende arbeidsformer og nye løsninger for utfordringer i lokalsamfunnet. Dette er en arbeidsform rådmannen vil slutte seg til.

2022 er frivillighetens år. Bærum vil utvikle et fast struktur og tydelig strategi for samarbeid med frivillige organisasjoner lokalt. Det skal utformes et veikart frem mot frivillighetens år 2022

Vi vil:

- Opprettes et frivillighetsråd hvor ulike frivillige organisasjoner deltar sammen med kommunen i utforming av en policy for frivillighet, og oppfølging av et års hjul for frivilligheten i Bærum.
- Det arrangeres årlige konferanser, som er åpne for innbyggere.
- Det legges til rette for møteplasser for frivillige lag og organisasjoner. Rådmann foreslår et lokale på Fornebu, et på Bekkestua og et i Sandvika.

Rådmannen vil utforme et utkast til frivillighetspolicy for Bærumssamfunnet. Dette utvikles i samarbeid med innbyggere, frivillige lag og organisasjoner, høyskoler/universiteter og næringsliv. Samarbeid og samskaping rundt en definert policy vil kreve god struktur og møteplasser. En sak legges frem for politisk behandling i løpet av 2020.

Vi vil:

- Lage en frivillighetspolicy for Bærumssamfunnet.

Hva kan en policy omfatte?

Rådmannen anbefaler at det igangsettes et arbeid for å utvikle en policy for frivillighet. En policy skal gi en samlet og tydelig beskrivelse av prinsipper for Bærum kommunes videre satsning på fremtidsrettet frivillighet. Policyen skal tydelig beskrive hvilken rolle kommunen skal ha, hvordan jobbe sammen med frivilligheten og hva kommunen vil oppnå med samarbeid og frivillighet støtte opp under kommunens visjon «sammen skaper vi fremtiden og fremstå som offensiv, samlet og med en synlig profil. Policyen skal beskrive prioriterte innsatsområder for perioden 2020-2024 og innsatsområdene konkretiseres i et års hjul.

For å få til en god og konstruktiv prosess er det viktig at berørte parter involveres i arbeidet. Ved utforming av et mandat vil det være naturlig å sørge for både en politisk og administrativ forankring samt deltagelse. Dette kan for eksempel gjøres ved at det nedsettes et utvalg bestående av politikere og representanter fra administrasjonen, eller at det gjennomføres et politisk seminar/verksted.

Frivillighet, arbeidsdeling og samskaping i velferdsområdet

Demografiske endringer vil føre til økte behov for tjenester og kommunen må sikre tjenester med god kvalitet og samtidig arbeide for at behovet for tjenester reduseres. Både økonomiske begrensninger og mangel på tilgjengelig arbeidskraft kan medføre store utfordringer i fremtiden. For å løse de utfordringer kommunen står overfor, må virksomhetene drives på en annen måte enn i dag.

Kommunen kan ikke møte fremtidens utfordringer alene og god velferd må skapes av både kommunen og innbyggeren selv. Kommunen skal samarbeide med innbyggere og bidra til deltakelse og medvirkning som styrker fellesskapet lokalt. For at frivilligheten skal bli et godt supplement til kommunale tjenester må kommunen bli tydelig på hvilke behov som skal dekkes og hvilke oppgaver som skal løses.

Vi vil:

- Styrke arbeid med frivillighet i velferdssektoren.
- Beskrive behov og legge til rette for samarbeid med både organisert og uorganisert frivillighet i alle virksomheter.

Vi skal sammen med frivilligheten søke og finne nye løsninger på utfordringer innen kommunens velferdsområder.

- a) Kommunens ledere og medarbeidere skal avklare hvilke behov kommunen har for frivillighet innenfor velferdsområdene, og være tydelige om behovet overfor de frivillige organisasjonene
- b) Tilrettelegge for at de kommunale tjenestestedene har ressurser og kompetanse til å ivareta frivilligheten. Hovedfokuset skal være at frivillige skal trives og oppleve mestring og mening, snarere enn at det offentlige skal få løst omsorgsoppgaver

Aksjonsrettet innbyggingsamarbeid

Bærum kommunen har ambisjon om å skape et samfunn med stor grad av medvirkning og deltakelse. Kommunen vil løfte seg og bli en aktiv innbyggerkommune med samskaping. Innbyggere skal oppleve både å bli informert, bli hørt, bli tatt på alvor og få mulighet til å påvirke beslutninger.

Samarbeidsprosesser, der innbyggere og lokalsamfunn inngår, vil utfordre kommunen, både på administrasjons-, tjeneste- og politikerområdet. Arbeidet kan ikke foregå løsrevet fra interne utviklingsprosesser, men parallelt. For å bli gode på å samarbeide med innbygger og lokalsamfunn er det nødvendig å tilføre kompetanse og allokere ressurser

For å skape fremtidens tjenester er kommunen avhengig av dialog med innbyggerne og andre aktuelle aktører. Kommunen ønsker å utforme tjenester i riktig omfang og utforming. Hvem definerer hva som er riktig omfang og utforming? En offentlig tjeneste kan tillegges forskjellige verdier, avhengig av hvem som vurderer tjenesten. Kommunen må sammen med innbyggere og andre aktuelle aktører skape fremtidens tjenester. Ingen innehar fasiten ene og alene. Derfor må den tradisjonelle formen for innbyggerdialog- og medvirkning utfordres, da det viser seg at kommunen så langt ikke i tilstrekkelig grad har klart å lage fremtidens tjenester sammen med innbyggerne.

Rådmannen ønsker å konkretisere hvordan kommunen kan etablere en mer aktiv og koordinert rolle i å utvikle samarbeidet mellom kommune, innbyggere og næringsliv i Bærum. Initiativet er basert på erkjennelsen om at bærumssamfunnet kan mobilisere store ressurser gjennom å hjelpe hverandre. Dette handler om å skape noe nytt eller samarbeide om noe som pågår. Ulike former for innbyggerutvalg, innbyggerpanel eller vil være eksempler på dette.

Vi vil:

- Opprettes innbyggerutvalg i flere områder i Bærum, herunder gjennomføre årsmøter med lokalsamfunn.
- Videreutvikle kommunens digitale innbyggerpanel.
- Skape møteplasser for medvirkning

Område rettet innsats på Rykkinn, Emma Hjort, Fornebu og Skytterdalen har pågått over flere år, og har bidratt til både en sterkere involvering av innbygger, ildsjeler og frivillige men også et tettere samarbeid mellom de ulike kommunale tjenestene. Oppvekstmiljøprosjektene gjennomført på Rykkinn og Fornebu er gode eksempler på tett samarbeid mellom ulike sektorer og samtidig involvering av innbyggere.

I Skytterdalen har det vært gjennomført «dørbank», arrangert workshoper og opprettet et innbyggerutvalg.

Innbyggingsamarbeid med berørte innbyggergrupper

Brukerperspektivet har i lang tid vært preget av tradisjonelle brukerundersøkelser, og Bærum kommune har gradvis gått over til mer dialogbaserte arbeidsformer. Brukerperspektivet er

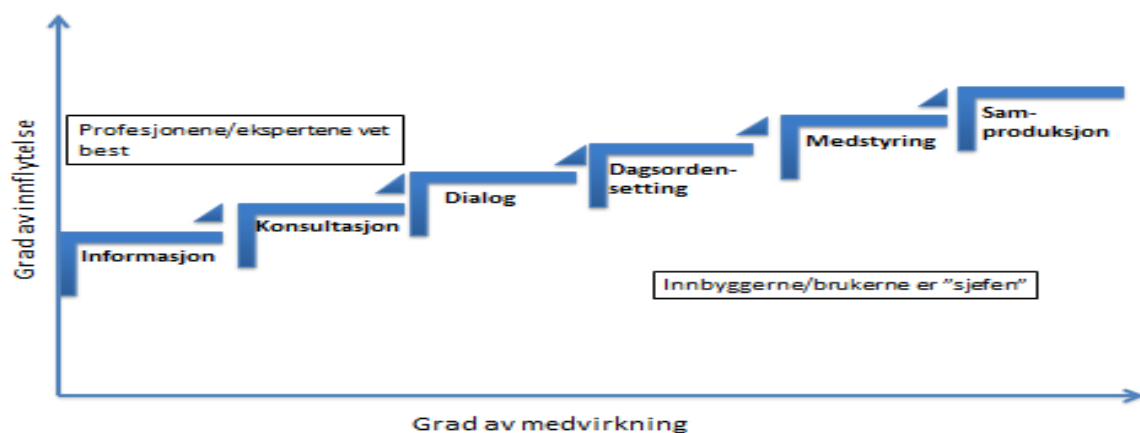
fortsatt viktig, men preges nå i økende grad av et utviklingsperspektiv og ikke av øyeblikks målinger for brukertilfredshet.

Bærum har utviklet ulike former for dialogmøter, innbyggermøter og medvirkningsgrupper. Innbygger samarbeid har blitt praktisert i planprosesser og i etablering av f.eks. nye boliger innen rus og psykisk helse.

Plan og bygningstjenesten har lang erfaring med medvirkning knyttet til Plan- og bygningslovens krav om høring og innbyggermedvirkning. I alle plansaker skal det annonseres oppstart av planarbeid og når et planforslag foreligger, skal det annonseres og legges ut på høring. Alle innbyggere kan komme med skriftlige merknader på oppstart og høring. I de aller fleste større reguleringssaker arrangeres det i tillegg åpne folkemøter der det blir gitt informasjon om planlagt utbygging og det gis anledning til å stille spørsmål og komme med synspunkter. Det har i noen saker vært lagt opp til workshops og «plansmier» der innbyggere i større grad kan være med på å utforme selve planforslagene på et tidlig stadium. Kommunen stiller også krav til at private utbyggere legger opp til involveringsprosesser forut for at de sender inn planforslag. Det er viktig å legge til rette for økt involvering i plansaker tidlig i planprosessene der det er større mulighet å påvirke resultatet.

Helse og sosial har utviklet en «dreiebok» for nabo involvering i forbindelse med etablering av nye bo konsepter. Dreieboken skal sikre tidlig involvering av de direkte involverte men også vel og borrettslag. Tidlig informasjon, hyppig informasjon og ett kontaktpunkt til kommunen har vist seg som avgjørende for å få gode prosesser.

Rådmannen vil videreutvikle og strukturere kommunens samarbeid med berørte innbyggere. Dette innebærer blant annet å vite hvilken metode som bør brukes når, og at man har innsikt i de ulike nivåene på samarbeid. *Deltakelsestrappen* illustrerer på en god måte at det finnes ulike nivåer /former for innbygger samarbeid. Samarbeid med innbyggerne kan være et sted mellom informasjon og en mer aktiv medvirkning i beslutninger og utviklingsarbeid. I dag foregår mye av samarbeidet ved at kommunen informerer, konsulterer og tilrettelegger for dialog i konkrete saker.

De ulike nivåene i trappen kan forklares på følgende måte:

- Informasjon: Kommunen informerer innbyggerne.

- Konsultasjon: Kommunen spør innbyggerne om deres mening, eksempelvis gjennom undersøkelser eller høringer.
- Dialog: Innbyggerne og kommunen samtaler om politiske saker, eksempelvis på folkemøter eller brukerkonferanser.
- Dagsordensetting Innbyggerne initierer selv diskusjon om bestemte saker, eksempelvis gjennom innbyggerinitiativer.
- Med styring: Innbyggerne får mulighet til direkte å påvirke kommunens beslutninger, eksempelvis i ungdomsråd eller ved såkalt deltakende budsjettering.
- Samskaping/samproduksjon: Kommunen som likeverdig partner/fasilitator i et samarbeid mellom innbyggere og andre. Støtte og fasilitere relasjoner mellom innbyggere og andre uten å overta

Det første trinnet (informasjon) er enveis kommunikasjon fra kommunen til innbyggerne, og regnes derfor ikke som samarbeid. De øvrige trinnene handler om reelt samarbeid, med økende grad av medvirkning og deltagelse for hvert trinn opp.

Innbyggersamarbeid kan begrunnes ut fra et demokratiperspektiv og tjenesteutviklingsperspektiv. Utgangspunktet for demokratiperspektivet er det medmenneskelige argument hvor medbestemmelse, rettigheter og kontroll over eget liv er viktig for menneskeverdet. Utgangspunktet for tjenesteutviklingsperspektivet er at ved å lytte til de som kjenner problemet og situasjonen best, kan tjenesten utvikles til å bedre treffe innbyggernes behov.

I tidligere saker har rådmannen redegjort for viktige premisser for å lykkes med innbyggersamarbeid. Her er også de ulike formene for samarbeid omtalt, blant annet den store forskjellen på å formidle viktig informasjon til innbyggerne sammenlignet med å invitere til et likeverdig samarbeid (samskaping) for å finne løsninger på utfordringer kommunen har satt på dagsorden. I innbyggersamarbeid vil ulike behov medføre ulike tilnærminger på hvorfor og hvordan vi inviterer til samarbeid, hva det skal samarbeides om, hvordan vi samarbeider (metoder/verktøy) og hvordan vi følger opp samarbeidet og sikrer at det får varige verdier for både kommunen, innbyggerne og lokalsamfunnet.